

конспектів уроків; складання конспекту з теми (модуля) за заданим або самостійно розробленим студентом планом; розв'язування та складання педагогічних задач, кросвордів, чайнвордів, ребусів, тестів різного рівня складності з теми (модуля) або курсу;

2) **освітньо-кваліфікаційний рівень бакалавр (III курс):** участь у підсумкових науково-практичних конференціях; курсова робота з психолого-педагогічної дисципліни; дослідження елементів передового педагогічного досвіду вчителів під час проходження пасивної педагогічної практики; складання тематичних та поурочних планів-конспектів уроків; аналіз педагогічних ситуацій; розробка тематики та планів-конспектів (сценаріїв) виховних заходів у школі;

3) **освітньо-кваліфікаційний рівень бакалавр (IV курс):** виконання системи завдань науково-дослідного характеру під час проходження педагогічної практики (наприклад, вивчення особистості учня за допомогою комплексу психолого-педагогічних методик); написання курсової роботи;

4) **освітньо-кваліфікаційний рівень магістр (V курс):** написання дипломної (кваліфікаційної) або магістерської роботи.

Науково-дослідна та інноваційна робота студентів є найважливішим аспектом формування особистості майбутнього вченого та фахівця високої кваліфікації, слугує потужним засобом якісного відбору кадрів для підготовки молодих учених, збереження і відновлення наукових шкіл.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Казанцева, Е. С. *Личностно ориентированный подход корганизации учебно-исследовательской деятельности студентов: дис. ... канд. пед. наук : 13.00.08 / Е. С. Казанцева.* – Нижний Новгород, 2006. – 172 с.

2. Калашникова, Т. В. *Научно-исследовательская работа как условие совершенствования образовательного процесса: дис. ... канд. пед. наук : 13.00.01 / Т. В. Калашникова.* – Якутск, 2002. – 164 с.

3. Микитюк О. М. *Науково-дослідна робота у вищих навчальних закладах // Енциклопедія освіти / [Акад. пед. наук України; відповід. ред. В. Г. Кремень]. К.: Юрінком Інтер, 2008. С.432.*

4. *Постанова Кабінету Міністрів України "Про затвердження Державної цільової науково-технічної та соціальної програми "Наука в університетах" на 2008-2012 рр." від 19.09.2007 р. № 1155 // Офіційний вісник України. – 2007. – № 72. – Ст. 2708.*

УДК 378.147+001

СОЦІОЛОГІЯ ОСВІТИ

Кумков Д.Л.

В статті йде про те, що дисципліна соціологія освіти, яка розвивалась в межах соціології культури, концептуально пов'язана з філософією освіти та соціологією культури (освіта є частиною культури), а в своїй практичній направленості - з соціологією виховання, педагогічною соціологією, соціальною психологією та соціальною педагогікою. Соціологія освіти, на відміну від загальної, спеціальної та соціальної педагогіки, вивчає не тільки специфіку освітнього процесу, а й визначену сукупність взаємозв'язків системи освіти з іншими соціальними системами суспільства, його соціальними інститутами.

Якщо загальна і спеціальна педагогіка визначає зміст освіти, її організаційну основу, то соціологія освіти вивчає ефективність діяльності відповідних соціальних інститутів по формуванню у людей науково-практичного світогляду в результаті підвищення їх загальноосвітньої підготовки. Якщо педагогіка вивчає людину в процесі навчання, то соціологія освіти вивчає її в інтроспективі і перспективі, в процесі включеності її у всі сфери соціальної діяльності і форми суспільних відносин у зв'язку із одержанням певної освіти, виявляє, як змінюються соціальні ролі людини в залежності від рівня освітньої підготовки.

Отже, соціологія освіти — це галузь соціологічного знання, яка вивчає закономірності та функціонування освіти як соціокультурного інституту, її взаємодію з іншими інститутами і суспільством загалом, а також соціокультурні процеси і соціальну політику у сфері освіти.

З цього визначення стає достатньо очевидним об'єкт соціології освіти. Це сфера освіти, те соціальне середовище, в якому відбуваються процеси навчання і виховання, взаємодіють суб'єкти освіти.

До визначення предмету соціології освіти спеціалісти підходять по-різному. Одні акцентують увагу на вивченні соціальних функцій освіти, другі — на виявленні різних аспектів взаємодії освіти та інших соціальних інститутів.

Вивчення освіти як системи обумовлює два основних підходи до її аналізу. З одного боку, освіта є видом людської практичної і пізнавальної діяльності. Тому систему освіти спеціалісти вивчають з гносеологічної (теоретико-пізнавальної) точки зору. З іншого боку, освіта є системою певним чином пов'язаних між собою установ, організацій, які виконують функції навчання й виховання. В якості елементів цієї системи виступають підсистеми, які у свою чергу можуть розглядатися як системи меншого масштабу і навіть ділитися на системи ще більш приватні, аж до кінцевих елементів (конкретна школа, ліцей, коледж, училище, інститут, академія, університет).

За своєю структурою соціологія освіти поділяється на:

- теоретичну соціологію освіти, яка займається розробкою теоретико-методологічних проблем реформування освіти, виявом соціально-культурних факторів, пізнання і виховання, взаємообумовленістю соціальних і духовних процесів в освіті і т. д.

- прикладну (емпіричну) соціологію освіти, завданнями якої головним чином є діагностика соціально-педагогічної ефективності різних типів і стилів життя, традицій культури.

- експериментальну прикладну соціологію освіти, яка виступає зазвичай у нерозривному зв'язку із соціальною педагогікою і спрямована на розробку нових соціально-педагогічних центрів, форм і методів виховної роботи і т. д.

Відповідно з проблемно-тематичним змістом предмету соціології освіти можна визначити такі її основні функції:

- 1) теоретично-пізнавальна, яка спрямована на відкриття нових закономірностей соціально-культурних процесів в освіті, розробку нових теорій і парадигмальних підходів до вивчення освіти;

ЗБІРНИК НАУКОВИХ ПРАЦЬ

- 2) інформаційна, яка спрямована на відкриття нових соціальних фактів;
- 3) прогностична, яка передбачає розробку соціальних прогнозів в галузі розвитку освіти на основі теоретико-методологічного аналізу одержаних соціальних фактів, впливу на них змін, що відбуваються в самому суспільстві;
- 4) реформування освіти, створення її нових соціальних моделей, адекватних основам організації життя громадянського суспільства, ринковим відносинам.

Основна функція освіти — передавати цінності конкретної культури.

Е. Дюркгейм

Освіта — це розвиток особистості й формування громадянина, здатного самостійно й вільно мислити й діяти. Навчання — ядро освіти, але остання відбувається й за межами навчальних закладів — протягом усього життя людини.

Освіту розглядають як цілісну самостійну систему, яка має ін-ституційний характер. Ознаками соціального інституту освіти є:

- соціальні функції освіти (навчання і виховання);
- наявність суспільно вироблених форм, освітніх установ, їх організація і становище в суспільстві, а також певних осіб, які здійснюють функціонування даного інституту, їх статус в суспільстві;
- наявність регуляторів по функціонуванню даних установ і осіб, які беруть участь в освітній діяльності, тобто свідомо поставлених цілей, законів, які визначають функціонування установ, засобів та методів освітньої діяльності, матеріально-технічних засобів.

Отже, освіта як соціальний інститут, як цілісна система передбачає наявність:

- 1) суб'єктів освітньої діяльності — педагогів, учнів та студентів навчальних закладів;
- 2) об'єктів освітньої діяльності — як окремих учнів та студентів, так і їх колективів, в яких розвиваються здібності, здійснюється обмін діяльністю, знаннями, формами спілкування;
- 3) засобів освітньої діяльності — навчальних планів, програм, методів й організаційних форм навчання, підручників, посібників, технічних засобів і т. ін.

Основні завдання системи освіти	<ul style="list-style-type: none"> • формування соціальної потреби громадян в освітніх послугах; • регулювання характеру, змісту та обсягів набутих і засвоєваних знань на основі розробки нових навчальних планів, програм, методів і форм навчання; • розробка, запровадження і регулювання меж різноманітності культурно-освітнього й наукового простору країни на базі системи міжнародних стандартів; • значне збільшення варіантів освітніх закладів, установ, систем, що віддзеркалюють специфічні, національні, регіональні, релігійні та інші інтереси населення; • посилення уваги до неформальної освіти і самоосвіти; • подолання міжнародної ізоляції, входження у європейський та світовий освітній простір
--	--

Освіта — соціальна система, яка має свою структуру (форми, види, ступені).

- професійно-технічна освіта — забезпечує здобуття громадянами робітничої професії відповідно до покликання, інтересів, здібностей, підвищення їхньої виробничої кваліфікації, перепідготовку;
- вища освіта — забезпечує фундаментальну, наукову та загальнокультурну, практичну підготовку, одержання громадянами спеціальності відповідно до покликання, інтересів, здібностей;
- післядипломна підготовка — забезпечує систематичне поновлення набутих у ВНЗ знань, перепідготовку людей з вищою освітою з метою опанування нових спеціальностей та професій;
- аспірантура і докторантура забезпечують наукову та педагогічну підготовку кандидатів і докторів наук.

ЛІТЕРАТУРА:

1. *Соціологія: короткий енциклопедичний словник*. Уклад. В.І. Волович, В.І. Тарасенко, М.В. Захарченко та ін. Під заг. ред. В.І. Воловича. – К.: Укр. центр духовн. культури, 1998. – 736 с.
2. *Соціологія. Посібник для студентів вищих навчальних закладів*. / За редакцією В.Г.Породяненка. – К.: Видавничий центр „Академія”, 1999. – 384 с.
3. Коваль А.Т., Зверева І.Д., Хлєбїк С.Р. *Соціальна педагогіка / Соціальна робота: Навчальний посібник*. – К.: ІЗМН, 1997. – 392с.

УДК 37.013.74:378.4 [477+44]

ГОЛОВНІ ПРИНЦИПИ УНІВЕРСИТЕТІВ ФРАНЦІЇ ТА УКРАЇНИ

Коломієць В.О.

В даній статтє раскрыты основне принципы высшего образования университетов Франции и Украины. Одним из самих перспективных путей реализации главных принципов университета есть системное углубление двустороннего